

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia 3 czerwca 2015 r.

Poz. 1788

UCHWAŁA NR V/36/2015 RADY GMINY W KONARZYNACH

z dnia 6 maja 2015 r.

w sprawie "Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Konarzyny na lata 2014-2017"

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Konarzyny na lata 2014 - 2017” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Wiceprzewodnicząca Rady
Gminy

Anita Kolińska

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 1318, z 2014 r. poz. 379 i 1072.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 379.

GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY KONARZYNY
NA LATA
2014 – 2017

Spis treści

1. Wstęp	4
1.1. Cel opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny	4
2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny	5
2.1. Podstawowe definicje z zakresu opieki nad zabytkami	6
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	9
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	12
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:	12
4.1.1 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013.....	12
4.1.2 Uzupelnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020.....	12
4.1.3 Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2013”	12
4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	13
4.2.1.Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2005 – 2020	13
4.2.2. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Pomorskiego na lata 2004- 2013	14
4.2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.....	15
4.2.4. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego.....	16
na lata 2007-2013	16
4.2.5. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego	17
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	19
5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy:	19
5.1.1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Konarzyny	19
5.1.2.Strategia Rozwoju Konarzyn w Strategii Ekorozwoju Powiatu Chojnickiego.....	19
5.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy.....	19
5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.....	20
5.2.1. Charakterystyka Gminy Konarzyny	20
5.2.2 Zarys historii obszaru Gminy Konarzyny.....	21
5.2.3.Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego: ..	24
5.2.4. Zabytki ruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego:	26

5.2.5. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Konarzyny:	27
5.2.6. Wojewódzka Ewidencja Zabytków Archeologicznych	30
5.2.7. Pomniki przyrody:.....	30
5.2.8. Wykaz zabytków w zbiorach izby regionalnej:	30
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Konarzyny. Analiza szans i zagrożeń.....	31
7. Założenia programowe :	33
7.1. Priorytety, kierunki i zadania programu opieki:	33
8. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	39
8.1. Instrumenty prawne:	39
8.2. Instrumenty finansowe:.....	39
8.3 Instrumenty koordynacji:.....	40
8.4 Instrumenty społeczne:.....	40
8.5 Instrumenty kontrolne:.....	40
9. Zasady oceny realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	40
10. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	41
10.1 Źródła publiczne - krajowe:.....	41
10.2 Źródła publiczne – zagraniczne:.....	44
10.3 Źródła inne:	47
11. Realizacja i finansowanie przez powiat zadań z zakresu ochrony zabytków	48

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny

W celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego inicjuje i opracowuje, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami.

Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem służącym do podejmowania planowanych działań dotyczących inicjowania, koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków.

Aby osiągnąć skuteczne rezultaty, należało zsumować najważniejsze informacje oraz dane o zasobach dziedzictwa kulturowego Gminy Konarzyny, na tle regionu i województwa pomorskiego.

Program jest ważnym narzędziem dla władz samorządowych w dalszych działaniach i planach, przy pozyskiwaniu określonych środków finansowych.

Obowiązek ochrony zabytków i opieki nad zabytkami nakłada Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Określa ona przedmiot, zakres i formy ochrony dóbr kultury. Niezależnie od obowiązku ochrony zabytków, stanowiących historyczną i materialną spuściznę pokoleń, zachowanie, a także przywrócenie zabytkom utraconych walorów jest uzasadnione społecznie i ekonomicznie.

Art. 85 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 163 poz. 1568) stanowi, że w Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami określa się, w szczególności cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.

Cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami określone zostały w art. 87 ust.2 w/w ustawy.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami ma na celu:

- 1) Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju
- 2) Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej
- 3) Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
- 4) Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
- 5) Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- 6) Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków

- 7) Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny jest zadaniem, do którego obliguje władze wymieniona na wstępie Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Cel programu, który winien być uwzględniony w strategii rozwoju oraz w przestrzennym zagospodarowaniu terenu, to:

- Ochrona zabytków, krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego zintegrowana z ochroną środowiska przyrodniczego
- Wykorzystanie zabytków do zwiększenia atrakcyjności terenu dla potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego
- Pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł na opiekę nad zabytkami
- Wypracowanie metod współpracy z właścicielami zabytków

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny

Program Opieki nad Zabytkami ma służyć rozwojowi jednostek samorządu terytorialnego, a tym samym społeczności lokalnej, poprzez stworzenie ram dla aktywnego zarządzania zasobem składającym się na lokalne dziedzictwo kulturowe, w tym jego promowanie i upowszechnianie.

Gminy zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95) w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust 1 pkt.9).

Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.):

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
2. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
3. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
4. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.
5. Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki Nad Zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami.

Zadania samorządu z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami zostały określone w art.4 i 5 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.):

Art.4.

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.

Art.5.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytków;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczania i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

2.1. Podstawowe definicje z zakresu opieki nad zabytkami

Zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości (np. budynki) będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek ruchomy - rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych (np. rzeźba, ołtarz, obraz).

Zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami.

Prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań.

Prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części oraz dokumentowanie tych działań.

Roboty budowlane – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku.

Badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich.

Badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń.

Badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego.

Historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych., w tym ulic lub sieci dróg.

Historyczny zespół budowlany - powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi.

Krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków, w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Dziedzictwo kulturowe - całość dorobku kulturowego tworząca środowisko kulturowe dokumentujące poczucie tożsamości człowieka manifestującej się ciągłością kulturową.

Krajobraz kulturowy zbliżony do naturalnego - ukształtowany i użytkowany przez człowieka, który cechuje roślinność zbliżona lub, w niektórych przypadkach, identyczna z roślinnością naturalnie rosnącą na danym obszarze.

Historyczny krajobraz kulturowy - krajobraz cenny z punktu widzenia ochrony dóbr kultury, np. tradycyjnego rozłogu pól, terenów historycznych kopalń, historycznych jednostek osadniczych i krajobrazów bitewnych. Obecnie postuluje się stworzenie systemu ochrony krajobrazu kulturowego (historycznego), którego instrumentami i instytucjami są: strefa ochrony konserwatorskiej, rezerwat kulturowy, park kulturowy.

Krajobraz miejski - krajobraz obejmujący tereny zainwestowania miejskiego. Występuje w postaci krajobrazów zabytkowych i współczesnych, a odznacza się zabudową wysoką i zwartą. Pojawia się zwłaszcza w jego odmianie zabytkowej, posiada czytelny układ kompozycyjny. W system zabudowy miejskiej włączone są urządzone tereny zieleni (ogrody, parki i inne ich odmiany tworzące systemy zieleni miejskiej, obecnie zw. systemem przyrodniczym miasta).

Krajobrazowa strefa ochronna - w dotychczasowej praktyce ochrony krajobrazu stosowano podział na pięć charakterystycznych stref krajobrazu w ramach jego pełnego polskiego zasobu, wśród których trzy mieszczą się w kategorii stref ochronnych. Są to: strefa rezerwatowa, strefa parkowo-krajobrazowa i strefa krajobrazu chronionego.

Rewitalizacja - proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego i prowadzący do rozwoju.

Program rewitalizacji - program wieloletnich działań w sferze przestrzennej, społecznej i ekonomicznej, prowadzący w okresie kilkunastoletnim do rewitalizacji terenu znajdującego się w stanie kryzysowym.

Projekt rewitalizacji – realizowany na określonym terenie, będący częścią programu rewitalizacji, w ramach, którego realizowane są zadania inwestycyjne, społeczne i ekonomiczne.

Pomnik historii to szczególna forma ochrony najcenniejszych zabytków w Polsce. Tytuł Pomnika historii może otrzymać zabytek nieruchomy o szczególnej wartości historycznej, naukowej i artystycznej, utrwalony w powszechnej świadomości i mający duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski.

Pomniki przyrody - pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienie o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami.

W świetle ustawy w Polsce ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania:

- Zabytki nieruchome będące w szczególności: krajobrazami kulturowymi, układami ruralistycznymi i urbanistycznymi oraz zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego, obiektami techniki (a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi), cmentarzami, parkami, ogrodami, innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi

wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji

- Zabytki ruchome
- Zabytki archeologiczne
- Niektóre nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej

Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków
- 2) uznanie za pomnik historii
- 3) utworzenie parku kulturowego
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego

Organy ochrony zabytków:

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego - w jego imieniu generalny konserwator zabytków
2. Wojewódzki konserwator zabytków
3. Powiatowy konserwator zabytków
4. Społeczni opiekunowie zabytków

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Konstytucja RP (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.) w przepisach art.5, art. 6 ust. 1 i art. 86 objęła zabytki ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.

Głównym aktem prawny regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest **ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. Nr 162 poz.1568 z późn. zm.). Ustawa stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków (art.3, 6):

- Zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną artystyczną lub naukową
- Zabytki nieruchome są to krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca

- upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji
- Zabytki ruchome są to dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne (militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i ordery), wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji
 - Zabytki archeologiczne są to pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej

Ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7 ustawy o ochronie zabytków definiuje w zamkniętym katalogu następujące formy ochrony zabytków:

- **wpis do rejestru zabytków**, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków; Zgodnie z art. 9. ust.1 do rejestru zabytków (...) *wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.* (art. 9 ust.2) Zgodnie z art. 10. ust. 1 *do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę* (art.

10 ust.2). Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. (Dz. U. Nr 113, poz. 661)

- **uznanie za pomnik historii** zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego
- **utworzenie parku kulturowego** w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się pod względem krajobrazowym terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków
- **ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego**, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1, pkt 9 **ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn.zm.) zostały określone zadania własne gminy: *„zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”*.

Oprócz pkt. 9, odnoszącego się bezpośrednio do ochrony i opieki nad zabytkami, wymienione powyżej sprawy, niosą ze sobą ogromne możliwości związane z szeroko pojętą ochroną zabytków, a także umożliwiają nawiązanie formalnej współpracy z organizacjami, mającymi zapisaną w swym statucie opiekę nad zabytkiem.

Ponadto uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w wielu innych obowiązujących ustawach.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

4.1.1 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013

Przyjęta 21.IX.2004r. przez Radę Ministrów.

Celem Strategii jest **zrównoważenie rozwoju kultury w regionach**, a celem częściowym **zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków**.

Misją Strategii Rozwoju Kultury jest *„zrównoważony rozwój kultury, jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwoju regionów”*. Przy tworzeniu gminnego programu opieki nad zabytkami musimy realizować wszystkie wymienione cele. W głównych tezach wspomnianej Narodowej Strategii czytamy, że przedmiotem zainteresowań zarówno Ministra Kultury, jak i regionalnych oraz lokalnych władz samorządowych, powinny być: całokształt dorobku historycznego, artystycznego i cywilizacyjnego Polski. Tezy te zakładają zwiększenie aktywności w sferze kultury na szczeblu regionalnym i gminnym.

4.1.2 Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020

Przygotowane w 2005r. przez Ministerstwo Kultury.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020 powinna być narzędziem budowy porozumienia w programowaniu rozwoju w oparciu o kwestie merytoryczne i horyzontalne. Działania podejmowane przez Strategię powinny prowadzić m.in. do **radykalnej poprawy podstawowej infrastruktury kultury i stanu zabytków** przy wykorzystaniu min. europejskich funduszy.

4.1.3 Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2013”

Narodowy program kultury służy realizacji Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 w dziedzinie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego. Został stworzony przez zespół ekspertów przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W programie tym do najważniejszych celów strategicznych państwa w zakresie ochrony zabytków zaliczono:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej
- ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie

Celem strategicznym programu jest zwiększenie ochrony i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych. Cele te odnoszą się również do powstających Programów Opieki nad Zabytkami, które mają w szczególności za zadanie zwrócić uwagę na problematykę ochrony zabytków i wyznaczenie gminie miejskiej priorytetów i zadań poprawiających stan zachowania zabytków. Zgodnie z Narodowym Programem „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2013”, skuteczna ochrona zabytków nie może istnieć bez skutecznej strategii w zakresie zarządzania. Dlatego też tworzenie Programów Opieki nad Zabytkami na szczeblu gminnym wskazują kierunki działań, mających na celu:

- poprawę stanu zachowania zabytków
- rewaloryzację zabytków
- adaptacje na cele kulturalne, turystyczne
- upowszechnienie informacji o zabytkach będących częścią wspólnego dobra narodowego.

Program Kultury wskazuje możliwość zasilenia sfery ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez pozyskanie dodatkowych środków m.in. poprzez wdrożenie rozwiązań europejskich, z budżetu Ministra Kultury, jednostek samorządu terytorialnego i funduszy strukturalnych itp. Pozwala to określić możliwości finansowania zadań zawartych w Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny.

4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

4.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2005 – 2020

Przyjęta uchwałą nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005r.

W Strategii tej poruszono m.in. problem ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego na obszarze województwa pomorskiego. Zwrócono w nim uwagę na to, że dziedzictwo kulturowe stanowi duży i nie do końca wykorzystany potencjał regionu. W związku z tym w jednym z celów strategicznych, którym jest *Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne*, jako kierunek działań wytypowano ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego sprzyjającego jego racjonalnemu wykorzystaniu w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym m.in. wspieranie rozwoju regionalnych przemysłów kultury oraz regionalnych produktów turystycznych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest zgodny z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego. Podobnie ma na celu zachowanie dziedzictwa historycznego, którego materialnym odzwierciedleniem są liczne zabytki i obiekty kulturalne, a także odpowiednio wykorzystanie ich w ramach promowania regionu.

4.2.2. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Pomorskiego na lata 2004- 2013

Uchwała nr 327/XXIII/04 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 17 maja 2004 roku w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004 – 2013.

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004 – 2013 jest to dokument przedstawiający długookresową koncepcję celów i zadań. Należą do nich m.in. wykorzystanie bogactwa dziedzictwa kulturowego Pomorza, co sprzyja rozwojowi infrastruktury turystycznej oraz stanowi podstawę do podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu oraz budowanie oferty na bazie dziedzictwa kulturowego, co z kolei wzmacnia tożsamość mieszkańców i rozwija regionalizm. Jednym z priorytetów Strategii Rozwoju jest „Tworzenie markowych produktów turystycznych”. Zadaniem, który realizuje powyższy priorytet jest m.in. „*Budowanie markowych produktów turystycznych opartych na zasadach dziedzictwa kulturowego*”. Dobre wypromowanie zabytków wzmacnia konkurencyjność regionu i czyni go bardziej interesującym. W związku z powyższym przy opracowaniu Programu Opieki nad Zabytkami, powinniśmy wyznaczyć sobie za cel renowację zabytków oraz promowanie unikalnych elementów dziedzictwa kulturowego gminy Konarzyny, co przyczyni się do uatrakcyjnienia jej pod względem turystycznym.

Wnioski z 10 debat przeprowadzonych na terenie województwa pomorskiego:

- Potrzeba zintegrowanego systemu informacji turystycznej
- Integracja działań promocyjnych w obszarze regionu
- Konieczna współpraca pomiędzy sferą prywatną, a sferą publiczną oraz współpraca międzysektorowa (w różnych obszarach sektorowych)
- Edukacja pro turystyczna (młodzieży), podnoszenie świadomości i podtrzymywanie tożsamości regionalnej
- Potrzeba badań marketingowych, w tym ruchu turystycznego oraz potrzeb, wymagań, motywów podróżowania turystów
- Potrzeba budowania kompleksowych pakietów produktowo-ofertowych (w tym ponadregionalnych)
- Potrzeba zróżnicowania bazy noclegowej dostosowanej do struktury ruchu turystycznego
- Przedłużanie sezonu turystycznego, kreowanie atrakcji, produktów pozasezonowych, w tym imprez i innych wydarzeń
- Prowadzenie szkoleń i kształcenia kadr, oraz podnoszenie jakości kształcenia
- Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego w rozwoju funkcji turystycznych

Słabe elementy występujące m.in. w gminie Konarzyny:

- Mała ilość bazy noclegowej
- Problem z dopasowaniem pakietów do potrzeb i oczekiwań klientów, brak badań rynku w tym zakresie;
- Brak kompleksowości oferty usługowej związanej np. z głównymi atrakcjami - produkty turystyczne;
- Problemy z dotarciem do informacji turystycznej

Rozwój turystyki w województwie pomorskim bazuje na 6 priorytetach:

Priorytet 1 - Rozwój partnerstwa i współpracy na rzecz spójnego systemu zarządzania

Priorytet 2 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz poprawa dostępności transportowej dla turystyki

Priorytet 3 - Tworzenie markowych produktów turystycznych

Priorytet 4 - Opracowanie i wdrażanie koncepcji monitoringu rynku turystycznego

Priorytet 5 - Tworzenie spójnej promocji oraz zintegrowanego systemu informacji turystycznej

Priorytet 6 - Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i przedsiębiorczości skierowany na wzrost jakości usług turystycznych

4.2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Uchwała nr 639/XLVI/02 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2002r. ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009r.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego zdefiniowano określone procesy, w tym proces kształtowania się struktury funkcjonalno-przestrzennej pomorskiego regionu metropolitalnego. W świetle uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych przebiegać on będzie prawdopodobnie zgodnie z ogólnymi prawidłowościami rozwoju europejskich regionów metropolitalnych.

Celem lepszej ochrony potencjału kulturowego województwa i pełniejszego wykorzystania planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie rozwoju rekreacji i turystyki na obszarach o wysokich walorach historyczno-kulturowych wskazano 6 obszarów, które powinny być chronione poprzez utworzenie parków kulturowych.

W Planie ujęte zostały obszary o ponadregionalnych walorach przyrodniczych, za które uznano struktury, których cechy funkcjonalne i stopień zachowania zróżnicowania biotycznego oraz naturalność odgrywają stabilizującą rolę w krajowych i europejskich strukturach i w powiązaniach ekologicznych. Obszary te posiadają także unikatowe walory z punktu widzenia potrzeb ochrony przyrody. Obszary kulturowe województwa pomorskiego cechują się wyraźnym i znacznym zróżnicowaniem środowiska kulturowego, wielowiekową stabilnością historyczną kultur osadniczych, różnym stopniem zachowania zasobów zabytkowych i kulturowych oraz wykształconą w toku rozwoju specyficzną strukturą krajobrazów kulturowych.

W Planie za pomocą metody waloryzacji zintegrowanej wyróżniono 3 typy obszarów o zróżnicowanych walorach i randze dziedzictwa kulturowego, ponadto określono następujące zasadnicze cele ochrony wartości przyrodniczo-kulturowych i krajobrazu:

A - Całościowe ujmowanie dopełniających się zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego, wartości kulturowych i krajobrazu

B - Integralne traktowanie materialnych i niematerialnych wartości terenu

C - Gospodarowanie w przestrzeni z uwzględnieniem przenikających się i tworzących

wzajemne relacje procesów przyrodniczych i kulturowych, których fizjonomiczno-materialnym wyrazem jest krajobraz

Ogólne założenia polityki przestrzennej (w zakresie ochrony zasobów naturalnych):

- Ochrona różnorodności biologicznej
- Ochrona i kształtowanie spójności struktur ekologicznych
- Ochrona i kształtowanie spójności systemu obszarów chronionych
- Integracja działań ochrony środowiska z ochroną i kształtowaniem przestrzeni kulturowej i rekreacyjno-turystycznej
- Integracja działań w zakresie programu zalesień gruntów rolnych, ochrony sieci powiązań ekologicznych i obszarów chronionych
- Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych
- Utrzymanie tendencji poprawy stanu środowiska i jej dalsze kreowanie

Program Opieki Nad Zabytkami jest zgodny z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego i przewiduje w punktach wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego m.in.:

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego
- Zachowanie i ochronę najwartościowszych, nieprzekształconych zespołów i fragmentów krajobrazów wraz z panoramami widokowymi i wnętrzami architektoniczno-krajobrazowymi tych terenów
- Rekultywację, rewaloryzację i restytucję elementów przyrodniczych i architektonicznych, służących podtrzymaniu lub odtworzeniu walorów krajobrazowych.
- Kompleksową modernizację obszarów wiejskich
- Propagowanie tradycyjnych form architektury wiejskiej – regionalnej, w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiałów wykończeniowych wraz z opracowaniem wzornika projektów architektonicznych bazujących na wzorach zabudowy tradycyjnej
- Zachowanie i ochronę obiektów hydrotechnicznych, drogowych, kolejowych oraz zabytków techniki tj.: mostów drogowych i kolejowych, obiektów hydrotechnicznych, wiatraków i młynów, kolejki wąskotorowej i zakładów przemysłowych, zabudowań i urządzeń technicznych elektrowni wodnych, młynów wodnych, relikwów hut szkła, architektury portowej i morskiej (statki i inne jednostki pływające)
- Poprawę standardu cywilizacyjnego i warunków życia mieszkańców różnych części województwa, a szczególnie obszarów strukturalnego bezrobocia
- Integrację struktury przestrzennej województwa służącej tożsamości pomorskiej

4.2.4. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013

Dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 2 października 2007 r.

Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 - poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech

potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Przygotowany przez Samorząd Województwa Pomorskiego Regionalny Program Operacyjny (RPO WP) na lata 2007-2013 oraz Program Opieki nad Zabytkami jest zgodny z następującymi Ośmioma Priorytetowymi i kierunkami wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego
Oś Priorytetowa 3:

Funkcje miejskie i metropolitalne.

3.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej.

3.2.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Oś Priorytetowa 6:

Turystyka i dziedzictwo kulturowe.

6.1. Infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny.

6.3. Regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym.

6.4. Wspieranie i zachowanie przyrodniczych walorów turystycznych.

Uwzględniając słabe strony regionu realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego koncentrować się ma na:

- Poprawie, jakości infrastruktury technicznej (m.in. transportowej) i społecznej (m.in. edukacyjnej)
- Wsparciu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- Tworzeniu warunków dla budowania społeczeństwa otwartego, aktywnego i uczącego się
- Przewycięzaniu marginalizacji obszarów wiejskich
- Poprawie atrakcyjności regionu (głównie turystycznej i inwestycyjnej)
- Poprawie warunków życia mieszkańców (bezpieczeństwo, stan środowiska i stan zdrowotności)

4.2.5. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego

Uchwała nr 91/V/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 lutego 2011r.

Celem Programu Opieki nad Zabytkami na szczeblu wojewódzkim jest przede wszystkim „Wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad Dziedzictwem Kulturowym Województwa Pomorskiego służące zachowaniu zabytków budowaniu tożsamości regionalnej oraz promocji turystycznej regionu”.

Powyższy cel strategiczny cytowanego programu będzie realizowany w ramach trzech priorytetów:

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi
- Zachowanie kulturowego dziedzictwa morskiego i rzecznoego
- Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego

Najistotniejsze kierunki działań i typy wsparcia w realizowaniu poszczególnych Priorytetów Programu Opieki na szczeblu wojewódzkim, które wybrano do potrzeb opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny:

- Trwałe zachowanie i bezpieczeństwo obiektów zabytkowych
- Ekspozycja najcenniejszych zabytków dziedzictwa kulturowego
- Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym
- Promowanie tradycyjnych form i cech regionalnej architektury (w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiału, kolorystyki, rozwiązań konstrukcyjnych)
- Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym
- Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej
- Szeroki dostęp do informacji o dorobku kultury regionalnej

Kierunki te realizowane będą poprzez:

- Konserwację, renowację i poprawę stanu zachowania zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Konarzyny
- Rewitalizację zabytkowych stref
- Konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych (w tym archeologicznych)
- Oddziałania własne województwa (własności samorządu) polegające na zachowaniu i konserwacji zabytków oraz zatrzymaniu ich degradacji
- Iluminacja obiektów zabytkowych
- Specjalistyczne opracowania badawczo-dokumentacyjne obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym obejmujące:
 - ekspertyzy techniczne i konserwatorskie
 - badania konserwatorskie i architektoniczne
 - programy prac konserwatorskich i restauratorskich
 - dokumentacje projektowe
 - inwentaryzacje architektoniczno-konserwatorskie
- Rozpoznanie i promocja najcenniejszych zabytków, w szczególności obejmująca charakterystyczne zabytki świadczące o odrębności i specyfice regionu
- Wsparcie działań edukacyjnych i promocyjnych oraz popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym województwa pomorskiego w szczególności:
 - przygotowanie i organizacja konfrontacji naukowych
 - publikacje książkowe i foldery
 - organizacja konkursów
 - popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach oraz zagospodarowanie obszarów, terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo
 - udostępnienie w Internecie baz danych o zabytkach
- Wspieranie tworzenia oraz promocji produktów markowych i turystycznych województwa opartych na zasobach dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, w tym działań polegających na oznakowaniu cennych i ciekawych zabytków umożliwiające ich lokalizację w terenie i identyfikację (tablice, oznakowania szlaków, mapy w terenie, szlaki tematyczne)

- Uczestniczenie w wojewódzkich, krajowych i europejskich programach ochrony zabytków oraz tworzenie własnych tematycznych programów ochrony zabytków
- Upowszechnienie informacji o możliwościach pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie prac przy zabytkach

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy:

5.1.1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Konarzyny

Przyjęty Uchwałą Rady Gminy Nr XXVI/183/2009 w dniu 30 listopada 2009 r. i określa szczegółowe rodzaje zadań, jakie będą realizowane na terenie gminy w latach 2007-2015.

5.1.2.Strategia Rozwoju Konarzyn w Strategii Ekorozwoju Powiatu Chojnickiego

Cel strategiczny Integracja i wzmocnienie tożsamości mieszkańców gminy:

Priorytet 4 Kreowanie wysokiej jakości życia:

Cel 4.5 Wspieranie różnorodności kulturowej regionu, w tym zadania:

- wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości regionalnej z zachowaniem różnorodności tradycji, dorobku i dziedzictwa,
- wspieranie instytucji kulturalnych na obszarach wiejskich oraz ludowych form kultury,

5.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy

Dziedzictwo kulturowe w gminy Konarzyny chronione jest na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zawierają zasady ochrony układów urbanistycznych, warunki konserwatorskie dotyczące realizacji nowej zabudowy w strefach ochrony konserwatorskiej oraz zasad ochrony zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków gminy Konarzyny. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Konarzyny:

1. Uchwała Nr XVI/99/96 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 29 kwietnia 1996 r.
W sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu wysypiska odpadów komunalnych stałych w m. Zielona Huta dz. nr 72/1 (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 20, poz. 75 z dn. 5.06.1996 r.)
2. Uchwała Nr XVII/110/96 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 28 sierpnia 1996 r.
W sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej z możliwością projektowania rzemiosła nieuciążliwego, usług nieuciążliwych i handlu we wsi Konarzyny dz. nr 453 i cz. dz. nr 457 (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 34, poz. 112 z dn. 07.11.1996 r.)

3. Uchwała Nr XXII/142/97 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 11 sierpnia 1997 r.
W sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy lotniskowej w m. Parszczenica cz. dz. nr 389 (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 2 poz. 4 i 5 z 20 stycznia 1998 r.)
4. Uchwała Nr XXIII/150/97 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 29 września 1997r.
W sprawie zmiany w istniejącym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Konarzyny zatwierdzonym uchwałą Nr XVIII/73/92 Rady Gminy Konarzyny z dnia 29 maja 1992 r. W obrębie geodezyjnym Kiełpin. (publikacja Dziennik Urzędowy Nr 30 poz. 197 z dnia 25 listopada 1997r.)
5. Uchwała Nr XII/78/2000 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 24 lutego 2000r. W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno-usługową – działka nr 401/1 w Zielonej Chocinie gm. Konarzyny (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 60 poz. 375 z dnia 19 czerwca 2000 r.)
6. Uchwała Nr XV/96/2000 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 29 czerwca 2000r.
W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i urządzenia produkcji gospodarki rolnej zwierzęcej działki nr 427/2 i części działki nr 429 w Konarzynach (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego r 3 poz. 15 z dnia 15.01.2001r.)
7. Uchwała Nr XX/134/2001 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 28 marca 2001r.
W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową i usługowo-produkcyjną części działki nr 520 we wsi Konarzynki gm. Konarzyny (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 38 poz. 402 z dnia 14 maja 2001r.)
8. Uchwała Nr V/29/2003 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 25 kwietnia 2003r.
W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu urządzeń turystycznych i rekreacyjno-sportowych wraz z zielenią towarzyszącą działek nr 403, 404 we wsi Ciecholewy gm. Konarzyny (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 110 poz. 1982 z dnia 22 września 2003r.)
9. Uchwała Nr XVI/110/2008 Rady Gminy w Konarzynach z dnia 26 sierpnia 2008 r.
w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługi i zieleń w rejonie ulic Parkowej, Szerokiej i Lotniczej w obrębie Konarzyny i obrębie Zielona Huta gm. Konarzyny (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 113, poz.2708 z dnia 22 października 2008 r.)
10. Rady Gminy w Konarzynach z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, mieszkalno - usługową, usługi sportu i parking we wsi Konarzyny gm. Konarzyny (publikacja Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z 28.01.2013 r. poz. 597)

5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1. Charakterystyka Gminy Konarzyny

Gmina Konarzyny położona jest w północno – zachodniej części powiatu chojnickiego i graniczy z gminami: Lipnica, Chojnice, Człuchów i Przechlewo. Obejmuje powierzchnię

10.427 ha. Składa się z 6 jednostek pomocniczych – sołectw tj. Konarzyny, Ciecholewy, Żychce, Kiełpin, Zielona Huta i Zielona Chocina. Pod względem fizyczno- geograficznym gmina położona jest w zachodniej części Borów Tucholskich na Równinie Charzykowskiej. Na jej obszarze znajduje się 10 jezior oraz rzeki Chocina, Brda i Czerwona Struga. Lesistość gminy wynosi 54 %. W celu zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych 69% powierzchni objęte jest obszarami krajobrazów chronionych. Wschodnia część gminy bezpośrednio graniczy z Zaborskim Parkiem Krajobrazowym oraz otuliną parku Narodowego Bory Tucholskie w gminie Chojnice.

5.2.2 Zarys historii obszaru Gminy Konarzyny

Pierwsze zapisy, w których wymieniona jest nazwa Konarzyny, pochodzą z roku 1275 i dotyczą wyznaczenia posiadłości klasztornych zakonu Augustianów.

W zmianie tej mówi się, iż zamieszkiwał tu szlachcic Stanoch Malowy. Należał on do drużyny książęcej, a jego syn Mirosław w Sapólnie otrzymał od wielkiego mistrza Zakonu Krzyżackiego w 1326 r. dokument poświadczający prawo do tej ziemi, którą ich przodkowie posiadali od wieków. Jest to możny ród Konarskich, od których wywodzi się nazwa Konarzyny. Rodzina Konarskich posługiwała się herbem Ossoria (Kolczyk). Stanoch Malowy i Myslibous Malowy de Choynicz wyznaczili, wraz ze szczytnieńskim kasztelanem, granice dóbr augustiańskich. Przydomek „de Choynicz” nie odnosił się do Chojnic, lecz do nieistniejącego już dziś majątku zwanego Chojniczanem, leżącego na ziemiach należących do Konarzyn. Dokument, który wyznaczał granice dóbr klasztornych nazywał osadę Myslibousa Konarin. W wiekach następnych nazwa ta przechodziła wiele zmian, i tak w dokumencie lokacyjnym mówiło się Cunerzin, potem o Konarzynie. Nazwa ta wywodzi się od konarów, czyli koniuchów, którzy strzegli stadnin królewskich. Do czasu zaboru Pomorza w 1308 roku przez Zakon Krzyżacki, ziemie te należały do kasztelanii szczytnieńskiej. Gród Szczytno położony był na wyspie na jeziorze Szczytno koło Przechlewa. Zakon Krzyżacki włączył Konarzyny do utworzonej komturii człuchowskiej. Jej siedzibą został Człuchów, gdzie zbudowano zamek. Początkowo, do r. 1330, granice komturstwa człuchowskiego sięgały aż na północ do Brdy, obejmując także dotychczasową kasztelanię zaborską z Brusami, Wielem, Czerskiem i Łęgiem. W 1326 r. wielki mistrz krzyżacki Werner von Orlsen nadał osadzie przywilej lokacyjny. W dokumencie poświadczyl prawa własności Mirosławowi i jego rodowi, który od dawna władał Konarzynami. W zamian za przywileje otrzymane od krzyżaków Mirosław i jego potomni mieli stawiać się konno na wszelkie awantury krzyżackie. Ród Mirosława, który w przyszłości osiągnął godność senatora, wziął swoje nazwisko od nazwy gniazda rodowego. Konarscy herbu Ossoria dzierżyli Konarzyny do 1629 r. Z chwilą utworzenia komturstwa tucholskiego w 1330 r. włączono do niego obszar byłej kasztelanii zaborskiej. Tym samym granice komturstwa człuchowskiego sięgały teraz na wschód poza Chojnice, przebiegając w zasadzie przez dawne pogranicze szczytnieńsko-raciąskie. Rządy krzyżackie charakteryzowały się między innymi tworzeniem nowych form prawnych dla miast i wsi. Wiele wsi dotychczas rządzących się prawem polskim otrzymało teraz prawo chełmińskie, którego wzory zaczerpnięto z prawa magdeburskiego.

Początek w. XV wiąże się z momentem największego niebezpieczeństwa dla państwa zakonnego, z wielką wojną z Krzyżakami w latach 1409-1411. Pod koniec wojny w ich rękę utrzymały się tylko trzy zamki: w Świeciu, Gdańsku i Człuchowie.

Podczas wojny 13-letniej, w końcu lipca 1466 r., w dowództwie polskim zapadła decyzja o uderzeniu na Chojnice. Zdobyte ich miało odciąć Krzyżaków od Rzeszy. 28.09.1466 r. po

długim oblężeniu, do Chojnic - ostatniej ostoji zakonu krzyżackiego, wkroczyły wojska Kazimierza Jagiellończyka. Na mocy Pokoju Toruńskiego zawartego 19.10.1466 r. ziemie obecnej gminy Konarzyny wróciły do Polski.

W II poł. XVI w. powiat człuchowski, będący jednym z największych w województwie - 2436 km² i należący do woj. pomorskiego położony był skrajnie w stosunku do obszaru państwa jak i województwa. Obejmował on obszary najbardziej lesiste, porośnięte Puszczą Tucholską z licznymi innymi, mniejszymi enklawami leśnymi. Powiat ten mieścił się w zasadzie w granicach byłego komturstwa człuchowskiego odpowiadających, w części północno-zachodniej, dawnej kasztelanii szczycieńskiej. Powiaty były jednostkami administracyjnymi, na ich czele stał starosta, który jednak miał władzę administracyjno-sądowniczą tylko w stosunku do chłopów i mieszczan z królewskich. Sądownictwo nad szlachtą przejęli, bowiem wojewodowie. Struktura gospodarki omawianego rejonu była wyraźnie określona: z jednej strony miejski ośrodek rzemieślniczo-handlowy (Chojnice), stanowiący centrum wymiany i produkcji nierolniczej, z drugiej zaś liczne osiedla wiejskie związane z rolnictwem i eksploatacją lasów, która to forma działalności gospodarczej zdecydowanie tu przeważała. Połowa XVI w. przynosi liczne wycinanie lasów i przeznaczanie pozyskanych terenów pod areał uprawny i osady przemysłowe. Związane to było m.in. z korzystnymi warunkami zbytu produktów rolnych i leśnych na zachodzie Europy za pośrednictwem portu w Gdańsku. Szczególnie w północnej części pow. człuchowskiego wykształcać zaczęły się załążki późniejszych wsi, przede wszystkim w postaci śródleśnych osad związanych z produkcją przemysłową. Te pojedyncze osiedla zwane pustkowiami to węglanie, smolarnie, młyny, karczmy, itp. W lasach budowano też karczmy leżące na szlakach komunikacyjnych, służące jako punkty zbiorne dla pracujących przy wyrębie puszczy mieszkańców z okolicznych wsi, zarówno stałych jak i sezonowych. Obsługiwały one ponadto wędrujących przez lasy podróżnych oraz flisaków, trudniących się spławianiem drewna i innych produktów leśnych Brdą do Gdańska. Dlatego też karczmy te powstawały najczęściej przy przeprawach przez rzekę bądź na traktach lądowych. Z XVI w. znana jest karczma leśna w Żychcach (1579 r.). W tamtych czasach powstawało szczególnie dużo osad typu rolniczego, wsi i pustkowi, zakładanych w puszczech. Przed 1615 r. zbudowano młyn Osusznica, wokół którego z biegiem czasu powstała też osada. Taki sam rozwój miał miejsce w przypadku Parszczenicy, od 1599 r. istniejącej, jako osada młyńska. W 1629 r. Mirosław Konarski sprzedał swoje dobra rodzinie Tuchółków. Poprzedzając ten fakt spisał w języku polskim dokument, w którym określił majątek kościelny i dochód proboszcza. Nowi właściciele przenieśli dwór do Giemeł, lecz Konarzyny nadal były największą wsią w okolicy. Akcja osadnicza na porębach przybrała na sile w czasach saskich. Po 1700 r. powstały takie pustkowia śródleśne jak: Niepszczołąg (1717) i Kiełpinek (1746). W tym samym czasie powstały dwa pustkowia koło rzeczki i osady Osusznica: „wyżej stawu” Osowo w 1738 r., a „niżej stawu” w 1743 r. Owsne Ostrowy. Wszystkie powstające w puszczech osiedla rozrastały się i przekształcały we wsie rolnicze. Do 1772 r. stała się nimi większość osad leśnych powstałych w okresie od XV w. Równolegle jednak tworzone nowe „pustkowia”, które dopiero do upływie nieraz kilku dziesięcioleci osiągały rangę swych poprzedników.

W przypadku obszaru obecnej gminy Konarzyny szczególną rangę miała produkcja potażu i smoły oraz wypalanie węgla, lokalizowane najczęściej w pobliżu spławnych strumieni. Śladem ich istnienia jest np. nazwa wsi Popielewo. Duże zalesienie terenu sprzyjało też rozwojowi bartnictwa. Znaną z 1748 r. jest m.in. barć żychcka. Bartnictwo stanowiło jednak uboczne zajęcie ludności mieszkającej przy lasach. Od XVI w. ulegało stopniowemu zmniejszeniu, wynikającemu z postępującego zaniku pni bartnych podczas wyrębów oraz niszczenia kwiatostanu puszczy przez rozszerzające się wypasy.

Jeśli chodzi o rzemiosła specjalistyczne (np. ludwisarstwo) to w zaopatrzeniu Pomorza w takie produkty dominował Gdańsk - kościół wiejski w Konarzynach otrzymał dzwony wyprodukowane w tym mieście. Kościół ten reprezentuje murowane budownictwo sakralne późnego baroku. Zbudowany został w 1731 r. z fundacji podkomorzego malborskiego Piotra Tuchołki, którego rodzina w XVII i XVIII w. posiadała dobra konarzyńskie. W 1784 r. Piotr Tuchołka, po spaleniu się kościoła wybudował murowaną świątynię, która przetrwała do dziś. Kościołowi nadano imię *Św. Piotra i Pawła* (Paweł był patronem Konarskich). Przy końcu XX w. parafia liczyła 3710 wiernych. Wieś miała wtedy - jak podaje „Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” (1895) - 200 budynków, 73 domy, 453 katolików i 234 ewangelików. Tuż przed wybuchem drugiej wojny światowej ludność wsi gwałtownie spadła do 315 osób (w tym zaledwie kilku ewangelików). Tuchółkowie pozbyli się majątku w 1764 r. W latach następnych Konarzyny często zmieniały właścicieli. Należeli do nich kolejno: Skórczewscy, Jan Leberecht, Jan Kleist, a od 1871 r. Gaspar Piwonka, z pochodzenia Czech.

Podstawą wykształcenia i rozwoju umysłowego były w tamtym czasie szkoły parafialne. W ciągu XVII i XVIII w. istniała już z krótszymi lub dłuższymi przerwami szkoła w Konarzynach. Nie miała rola przypadła temu szkolnictwu w okresie ogarniających całą Polskę prądów reformacyjnych i kontrreformacyjnych. W w. XVI idee te zostały przejęte m.in. przez szlachtę w Konarzynach i Kiełpinie. W obszarze leżącym na granicy dwóch państw istniały złożone stosunki narodowościowe. Wieś była przede wszystkim polska, zwarty obszar zajmowała też autochtoniczna szlachta kaszubska. W niektórych jednak rejonach stosunki etniczne zaczęły ulegać systematycznym przeobrażeniom, zwłaszcza w związku z przenikaniem niemieczyzny w czasach reformacji. W rękę szlachty polskiej w XVI w. pozostawały tylko ziemie na północnym-zachodzie oraz z terenu obecnej gm. Konarzyny - Ciecholewy, Konarzyny i Konarzynki. Tego rodzaju przemieszczanie ludności miało skutki dwustronne. Asymilacja przebiegała bądź w kierunku grupy niemieckiej, bądź też w kierunku polszczenia się Niemców tam, gdzie wytworzyło się sąsiedzkie środowisko z przewagą ludności polskiej.

Od 1772 do 1920 r. Konarzyny znajdowały się pod zaborem pruskim. W ramach podziału administracyjnego zagrabionych ziem funkcja miasta powiatowego w woj. pomorskim przypadła Chojnicom, którego obszar obejmował przedrozbiorowe powiaty człuchowski, tucholski i świecki. Kończący się pod koniec I poł. XIX w. proces uwłaszczenia chłopów miał także wpływ na wsie pow. chojnickiego. Ogólne porządkowanie spraw związanych z nową administracją powiatu i ustalanie wymiaru podatku ze wszelkiej własności umożliwiło powolny proces ożywienia gospodarczego, który był zresztą zjawiskiem notowanym w całym państwie pruskim. Z jednej strony inicjatorami ożywienia gospodarczego stały się lokalne władze powiatowe przy aktywnym poparciu ludności, z drugiej natomiast - władze państwowe. Całkowita stagnacja gospodarcza powiatu chojnickiego spowodowana była brakiem dogodnych połączeń drogowych o dobrej nawierzchni. Efektem licznych działań władz powiatowych była budowa w latach 1846-1876 drogi z Chojnic do Bytowa. Nie miała ona jednak większego znaczenia gospodarczego, gdyż nie łączyła powiatu z koleją. Dopiero budowa kolejnych dróg poprawiła łączność komunikacyjną powiatu z innymi miejscowościami. Do XIX w. Konarzyny były wsią polską. W 1883 r. mieszkało w niej już ponad 200 Niemców. Pomimo 150-letniego okresu zaboru i prób germanizacji tamtejsza ludność - Kaszubi - zachowała polskość, język i narodowe tradycje. Pierwszego sierpnia 1919 r. na mocy ustawy utworzone zostało woj. pomorskie, w skład, którego wchodził pow. chojnicki z terenem obecnej gminy Konarzyny. Ludność województwa w zdecydowanej większości stanowili Polacy. Województwo charakteryzowało się słabością

gospodarczą. Zdecydowana większość ludności (62, 2%) utrzymywała się z gospodarki rolnej i leśnej. Powiat zajmował czołowe miejsce w województwie pod względem liczby mieszkańców, natomiast gęstość zaludnienia należała do najmniejszych (42,2 - 44) mieszkańców na km²). Konarzyny były bardzo silnie związane z odrodzonym państwem polskim. Jako pierwszy na Pomorzu powstał tutaj pomnik Józefa Piłsudskiego. Podstawowymi gałęziami produkcji oraz głównymi źródłami utrzymania ludności były rolnictwo i leśnictwo. Przemysł odgrywał znacznie mniejszą rolę - dominował przemysł spożywczy, drzewny i graficzny. W gospodarstwach rolnych uprawiano najczęściej żyto, owies, jęczmień, pszenicę, rośliny pastewne i strączkowe. Przed wybuchem II wojny światowej w Konarzynach istniało 45 domów, w których mieszkało 285 osób. Poza wsią znajdowało się jeszcze 5 gospodarstw rozrzuconych przy drodze do Zielonej Huty, z których 3 należały do rodzin niemieckich. Łącznie wieś liczyła 50 domów z 315 mieszkańcami. W Konarzynach było 11 gospodarzy, którzy posiadali duże gospodarstwa, powyżej 10 ha. Działał tutaj zarząd gminy zborowej, posterunek policji, poczta, szkoła powszechna. We wsi zajmowano się rzemiosłem; pracowało trzech kowali, po dwóch stolarzy, rzeźników, piekarzy, fryzjerów, szewców, krawców i dwie krawcowe, jeden kołodziej i siodlarz oraz jeden murarz z synami, istniało również 5 sklepów i 3 restauracje. W Konarzynkach znajdowała się gorzelnia. Po zakończeniu II wojny światowej stopień zniszczenia obiektów gospodarczych i mieszkalnych w poszczególnych gminach powiatu był znacznie zróżnicowany. Gmina Konarzyny miała najwyższy odsetek zniszczonych budynków mieszkalnych - 37,4% (najmniejszy gmina Lipnica - 12,6%). Średnią zniszczeń majątku trwałego w gminach oszacowano na ok. 25% jego stanu przedwojennego. Wieś Konarzyny całkowicie zmieniła swój wygląd. Pomimo, że dawne założenie przestrzenne się zachowało (układ ten objęty jest ochroną konserwatorską), po wojnie powstało dużo nowych budynków szczególnie przy szosie do Zielonej Huty i Konarzynek.

5.2.3. Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego:

Ustawową formą ochrony zabytków w odniesieniu do zasobów występujących na obszarze Gminy Konarzyny jest Rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku.

Nr rejestru	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	DATA	nr działki	Data wpisu do rejestru
5	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Szeroka	2/A	Kościół paraf. p.w.Św. Piotra i Pawła	1731-44	235	1929.11.30

Opis:

Kościół wzniesiony w latach 1731-44 z fundacji Piotra Tuchołki, podkomorzego malborskiego. Orientowany, murowany z cegły otynkowany, na podmurówce kamiennej. Pod kościołem krypta. Prezbiterium zamknięte półkoliście, z przybudówkami po bokach, mieszczącymi: od pn. zakrystię z lożą kolatorską na piętrze, od pd. prostokątną kaplicę, całość objęta bryłą korpusu, z wyodrębnioną, lekko spłaszczoną apsydą. Szersza nawa prostokątna, trójprzęsłowa, ze ściętymi narożnikami od wsch. W przęsło Zach.

Wbudowana do wnętrza kwadratowa wieża. Przy nawie od pd. prostokątna kruchta, przy zakrystii od pn. niewielka nowsza kruchta. Wnętrze nakryte płaskim stropem z wydatnymi zaokrąglonymi fasetami, w których lunety nad oknami. W zakrystii dwa przęsła sklepień krzyżowych, w loży i kaplicy pozorne sklepienia zwierciadlane z lunetami, w kruchcie pd. pozorne sklepienie kolebkowe. Ściany nawy i prezbiterium dzielone uproszczonymi pilastrami, w prezbiterium i przy tęczycy parzystymi, dźwigającymi gzyms obiegający korpus i kaplicę. W tęczycy belka falista, rokokowa ok. poł. XVIII w., ozdobiona motywami lambrekinów, girland grzebyków pośrodku krucyfiks wsparty na konsoli w kształcie muszli. Łoża otwarta od wnętrza arkadą o łuku odcinkowym, w którym parapet ozdobnie wycinany w motywy tralkowe. Kaplica otwarta do prezbiterium szeroką arkadą o łuku koszowym. Chór muzyczny wbudowany między filary wieży, otwartej do wnętrza w obu kondygnacjach arkadami zamkniętymi odcinkowo, wejście na chór dostępne z dwóch stron drewnianymi schodami, pod którymi wbudowane konfesjonały. Filary i podłącza arkad kaplicy o podziałach płycinowych z rozetami, ponadto w arkadzie kaplicy ozdobny klucz z cęgowymi zwisami po bokach. Wejście do zakrystii zamknięte odcinkowo, w nim drzwi klepkowe, analogiczne wejście z zakrystii na ambonę, ponadto w grubości muru między zakrystią a nawą kręcone schody wiodące do loży. Okna zamknięte odcinkowo, rozglifione do wnętrza. Posadzka z płyt marmurowych. Na zewnątrz korpus zwieńczony wydatnym gzymsem koronującym. Okna w płaskich, uszaty obramieniach w tynku, z kluczami. Nad korpusem dach o jednej kalenicy, od wsch. trójpołaciowy, kryty dachówką, nad kruchtą pd. odrębny dwuspadowy, nad kruchtą pn. pulpitowy. W kruchcie pd. wejście zamknięte koszowo w uszaty obramieniu w tynku, szczyt trójkątny nadwieszony, z owalną płyciną pośrodku. W elewacji Zach. Wejście zamknięte odcinkowo z kluczem, ponad nim analogiczna płytką wnęka. Wieża ujęta półszczytami, występująca nieznacznie przed lico fasady, dwukondygnacyjna, o narożnikach zaakcentowanych lizenami w tynku. W ścianach pd. i pn. okna o analogicznym wykroju jak w korpusie, od wsch. para okrągłych okien. Hełm wieży baniasty z drewnianą, ośmioboczną ślepą latarnią, zwieńczona ostrosłupową, łamaną iglicą, kryty gontem.

Polichromia stropu barokowa, odnawiana przed 1939 r. przedstawiająca niebo z obłokami gwiazdami, obwiedziona tralkowa balustradą, na której namalowano wazony z kwiatami, paludamenty w zamknięciu prezbiterium i ponad oknami.

W prezbiterium pośrodku Wniebowzięcie N.M.P. w obramieniu o urozmaiconym wykroju. W nawie pośrodku scena wręczenia kluczy św. Piotrowi oraz od zach. oko opatrności w otoku obłoków, po bokach okrągłe medaliony przedstawieniem czterech ojców kościoła.

Ołtarz główny regencyjno – rokokowy po 1740, z lekko wklęsłym retabulum ujętym parami kolumn, oraz po bokach rzeźbami na konsolach: śś. apostołów Stanisława i Wojciecha, zwieńczenie wolutowe o urozmaiconym wykroju z figurkami puttów, koroną i okiem opatrności, w polu środkowym obraz Matki boskiej Częstochowskiej XVIII w. malowany na desce, w srebrnej sukienicy w XIX w., w zwieńczeniu obraz św. Michała Archanioła, owalny, współczesny ołtarzowi, mensa sarkofagowa z płaskorzeźbioną dekoracją roślinno – cęgową. Tabernakulum współczesne ołtarzowi, z płaskorzeźbionym kielichem z hostią na drzwiczkach, po bokach dwa lichtarze klasyczne pocz. XIX w. z rzeźbami aniołów na wysokich cokołach.

Ołtarze boczne: przy tęczycy regencyjno – rokokowe po 1740, dwukondygnacyjne w kształcie ram, z rzeźbami aniołków oraz płaskorzeźbionymi mensami sarkofagowymi, lewy z obrazem św. Józefa, i kolistym św. Rocha w zwieńczeniu, prawy z obrazem wizji św. Antoniego w polu środkowym, w zwieńczeniu kolisty św. Alfonsa, w nawie od pn. późnobarokowy ok. poł. XVIII w., w kształcie paludamentu zwieńczonego

mitrą, z rzeźbami Archaniołów Michała i Uriela po bokach, w zwieńczeniu obraz Cudownego rozmnożenia chleba z metalowymi sukienkami. W kaplicy rokokowy obraz z XVIII w. w formie paludamentu zwieńczonego mitrą, z rzeźbami dwóch aniołów po bokach oraz współczesnymi mu obrazami: w polu środkowym ś11.. Jana Nepomucena, w zwieńczeniu św. Urbana, owalny. Ambona regencyjno – rokokowa po 1740 r., z płaskorzeźbioną dekoracją na czaszy i baldachimie, w zwieńczeniu, którego glob ziemski z rzeźbą Boga Ojca (krzyż nowszy).

Chrzcielnica pierwotnie usytuowana symetrycznie do ambony, usunięta, zachowany ząplecek z baldachimem, w zwieńczeniu, którego glob ziemski z rzeźbą Chrystusa Salvatora.

Otoczenie kościoła:

Kościół otoczony murem ceglano – kamiennym z trzema bramkami. Na dawnym cmentarzu przykościelnym kapliczka połączona z amboną oraz kostnica, wzniesiona w II poł. XIX w.

5.2.4. Zabytki ruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego:

Nr rejestru B/336/1-53 z dnia 10.XII.1992 r. – Zabytkowe wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Św. Piotra i Pawła w Konarzynach gm. Konarzyny wg. załącznika do decyzji PSOZ-V-5333/10/92 z dnia 10.XII.1992 r. :

1. Ołtarz główny,
2. Obraz „Matka Boska Częstochowska”
3. Obraz „Nawrócenie Św. Pawła”,
4. Rzeźba „Św. Stanisława Bp”,
5. Rzeźba „ Św. Wojciecha Bp”,
6. Tabernakulum,
7. Ołtarz boczny „Św. Józefa”,
8. Obraz „Św. Józef”,
9. Obraz „Św. Rocha”,
10. Ołtarz boczny „Św. Antoniego”,
11. Obraz „Wizja Św. Antoniego” ,
12. Obraz „Św. Alfons”,
13. Ołtarz boczny „Chrystusa Miłosiernego”,
14. Rzeźba „Archanioł Michał”,
15. Rzeźba „Archanioł Uriel”,
16. Ołtarz boczny „Św. Jana Nepomucena”,
17. Obraz „Św. Jana Nepomucena”,
18. Obraz „Św. Urbana”,
19. Ambona,
20. Rzeźba „Bóg Ojciec”,
21. Chrzcielnica,
22. Kropielnica,
23. Szafa,
24. Szafka ścienna,
25. Feretron z obrazami: „Matka boska z Dzieciątkiem” i „Św. Józef z Dzieciątkiem”,
26. Feretron z obrazami: „Ukrzyżowanie „Cudowne rozmnożenie chleba”
27. Chorągiew z obrazami: „Matka Boska” i „Św. Michał Archanioł”, ok. XVIII w.,

28. Rzeźba – krucyfiks procesyjny,
29. Rzeźba – krucyfiks,
30. Rzeźba – krucyfiks z belką łuku tęczowego,
31. Rzeźba – krucyfiks,
32. Rzeźba „Chrystus Zmartwychwstały”,
33. Dwie rzeźby: „Chrystus” ze sceny „Cudowne rozmnożenie chleba”,
34. Epitafium proboszcza Augustyna Wyczechowskiego,
35. Malowidło na stropie ze scenami: „Wręczenie kluczy Św. Piotrowi”, „Wniebowstąpienie NP. Marii”, „Św. Ambroży”, „Św. Heronim”, „Św. Grzegorz”, „Św. Augustyn”,
36. Obraz „Matka Boska Częstochowska”,
37. Obraz „Św. Michał Archanioł”,
38. Obraz „Cudowne rozmnożenie chleba”,
39. Obraz „Św. Jan Nepomucen”,
40. Obraz „Św. Maria Magdalena”,
41. Monstrancja,
42. Kielich sakralny z pateną,
43. Pacyfikał,
44. Krucyfiks ołtarzowy,
45. Krucyfiks ołtarzowy,
46. Świecznik kryształowy,
47. Misa chrzcielna,
48. Tacka,
49. Ampułka,
50. Dzwon, wyk. Wittwerck, Gdańsk, 1
51. Dzwon,
52. Kolumna ornatu,

5.2.5. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Konarzyny:

Zgodnie z art. 22 ust 4 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Gmina Konarzyny prowadzi gminną ewidencję zabytków, do której wpisano zabytki wytypowane do ochrony przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ze względu na metrykę, wartości historyczne, artystyczne lub stylowe. Ponadto posiadana w Urzędzie Gminy Konarzyny dokumentacja pozwala zakwalifikować obiekty zabytkowe do ochrony, mimo że nie są wpisane do rejestru zabytków.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Konarzyny złożona z 43 kart adresowych została pozytywnie zaopiniowana przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dnia 9 sierpnia 2013 r. nr sprawy RD.5140.127.2013.DH[WEŻ.52-3].

Wykaz zabytków wpisanych do **Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Konarzyny:**

LP	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	DATA	nr działki	nr karty
1	Chojnicki	Konarzyny	Ciecholewy			cmentarz ewangelicki	pocz. XIX w.	543	1
2	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki		12	dwór w zespole dworsko parkowym z folwarkiem	XIX-pocz.XX	517/1	30
3	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki			park w zespole dworsko parkowym	XIX - pocz. XX	517/5	29
4	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki		11	dom mieszkalny dla pracowników folwarcznych	pocz.XX w.	517/3	28
5	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki			gołębnik w zespole dworsko parkowym	XX w.	517/1	4
6	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki			budynki gospodarcze w zespole dworsko parkowym z folwarkiem	XX w.	517/16	3
7	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki		5	dom	pocz. XX	503	27
8	Chojnicki	Konarzyny	Konarzynki		7	dom	pocz. XX	505	2
9	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Pl.Ks.Ott o Konrada	1	budynek mieszkalny przy ul Lotniczej	pocz. XX	167	33
10	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Lotnicza	bn	budynek gospodarczy przy domu nr 1, PL. Ks.Otto Konrada	pocz. XX	167	6
11	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Szeroka	16	dom	1 ćw. XX	256	8
12	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Szeroka	8	dom	1916	221/7	43
13	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Szeroka	2 (d.76)	chałupa	2 poł. XIX	224/2	7
14	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Szeroka	2/A	kościół paraf. pw.św. Piotra i Pawła	1731-44	235	5
15	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Rzemieś Inicza		cmentarz katolicki	poł. XIX w.	459	32
16	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Parkowa	16	park	XIX w.	45/13	9

17	Chojnicki	Konarzyny	Konarzyny	Parkowa	16	dwór	2 poł.XIX/p.XX	45/12	31
18	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		18	dom	XIX w.	141	36
19	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		nr 20	chałupa oraz zagroda	1910	146/4	10
20	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		nr 22	chałupa	poł. XIX	147	35
21	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		nr 27	chałupa	1919	155	34
22	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		nr 27	stodoła	1920	155	12
23	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		nr 27	budynek inwentarski	pocz. XX	155	11
24	Chojnicki	Konarzyny	Nierostowo		nr 27	budynek gospodarczy	1900	155	37
25	Chojnicki	Konarzyny	Parszczenica		1 (d.nr 2)	chałupa	2 poł. XIX	363	13
26	Chojnicki	Konarzyny	Parszczenica		6	dom oraz zagroda (stodoła i budynek gosp.)	1924	368/2	38
27	Chojnicki	Konarzyny	Parszczenica			kapliczka z figurą MB przy domu nr 4		367/2	39
28	Chojnicki	Konarzyny	Zielona Huta		23	dom	pocz. XX	202	41
29	Chojnicki	Konarzyny	Żychce			cmentarz ewangelicki	poł. XIX w.	119	42
30	Chojnicki	Konarzyny	Żychce			park z bramą wjazdową- z zespołu dworsko- parkowego z folwarkiem	XIX	121/8	15
31	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		3	zagroda	1 poł. XX	148/1	14
32	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		6	zagrody osadnicze	1937	141	21
33	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		7	zagrody osadnicze	1937	142	16
34	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		9	zagrody osadnicze	1937	144	22
35	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		10	zagrody osadnicze	1937	145	17
36	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		17	zagrody osadnicze	1937	16	18
37	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		18	zagrody osadnicze	1937	17	24
38	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		19,2	zagrody osadnicze	1937	19	19
39	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		21	zagrody osadnicze	1937	9	25
40	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		23	zagrody osadnicze	1937	11	20

41	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		24	zagrody osadnicze	1937	12	26
42	Chojnicki	Konarzyny	Żychckie Osady		16	zagrody osadnicze	1937	15	23
43	Chojnicki	Konarzyny	Parszczenica			krzyż		369	40

5.2.6. Wojewódzka Ewidencja Zabytków Archeologicznych

L.P.	Miejscowość	Gmina	Nr stan.	Rodzaj stanowiska	Chronologia
1	KONARZYNY	KONARZYNY	1	CMENTARZYSKO SZKIELETOWE	OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH
2	CIECHOLEWY	KONARZYNY	1	OSADA	EPOKA NIEOKREŚLONA
3	CIECHOLEWY	KONARZYNY	2	OSADA	EPOKA NIEOKREŚLONA
4	CIECHOLEWY	KONARZYNY	3	ZNALEZISKO LUŻNE	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE

5.2.7. Pomniki przyrody:

- Dąb o obwodzie w napierśnicy 550 cm rosnący na cmentarzu przy kościele kościoła parafialnym p.w. Św. Piotra i Pawła w Konarzynie, działka nr 235. Szacowany wiek ok. 600 lat.
- Grupa 11 sosen rosnących na skarpie przy południowo – wschodnim skraju Jeziora Boryń Wielki w pobliżu osady leśnej Mała Parszczenica na terenie leśnictwa Zielona Chocina, Nadleśnictwo Osusznica.

5.2.8. Wykaz zabytków w zbiorach izby regionalnej:

W obiekcie przedmioty pochodzące z pobliskiego terenu w tym ekspozycja starych narzędzi rolniczych, wyposażenia domu, zdjęcia historyczne, kroniki z przełomu XIX, XX w.:

komoda, lampa naftowa, radio, maszyna do pisania, świeczniki, fisharmonia, kołowrotek, szafa, krzyż, lichtarze, meble (szafa, komody, łóżko), waga, maszyna do szycia, pojemnik na szczotki, żelazko, krzesła, stół, naczynie do palenia zboża na kawę, garnki kamienne i dzbanek, dzbanek do mleka, gofrownica, centryfuga, młynek, waga, magiel, koponka, magiel, krosno, kołowrotek, nożyce do strzyżenia owiec, strugi, cep, łyżwy, obraz z I Komunii Św., 1901r.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Konarzyny.

Analiza szans i zagrożeń

Analiza szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron wynikająca z oceny stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony oraz realizowanej przez gminę Konarzyny polityki rozwoju przestrzennego i społeczno - gospodarczego przedstawia się następująco:

- Uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego w planowaniu przestrzennym oraz w programach prorozwojowych Gminy
- Wysoka aktywność mieszkańców w zakresie kultury
- Walory krajobrazowe i przestrzenne Gminy
- Tradycje Gminy jako miejscowości letniskowej i związane z weekendowym ruchem turystycznym
- Potencjał turystyczno-rekreacyjny: ścieżki przyrodnicze, szlaki piesze i rowerowe, elementy infrastruktury turystycznej oraz baza usług turystycznych

Słabe strony:

- Mała ilość obiektów wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- Zły stan zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Konarzyny
- Liczna grupa zabytków drewnianych wymagających dużego nakładu na prace konserwatorskie, restauratorskie i remontowe (np. Żychce – zagrody osadnicze – osadnictwo tzw. „Poniatowskie”)
- Brak inwestorów zewnętrznych zainteresowanych rewitalizacją istniejących obiektów zabytkowych
- Niedostateczna edukacja o wartościach dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców
- Niewystarczające dofinansowanie do projektów dotyczących remontów, konserwacji zabytków, w tym dla prywatnych właścicieli
- Brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów historycznych
- Zanikanie tradycyjnej sztuki budowlanej i form budowlanych oraz zanik stosowania tradycyjnych materiałów

Szanse:

- Współfinansowanie z budżetu Gminy prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych
- Rozwój współczesnej sztuki ludowej opartej na tradycji, podtrzymanie obrzędowości ludowej i ochrona ginących zawodów
- Korzystne tendencje i prognozy w zakresie rozwoju turystyki kulturowej

- Wykorzystanie znaczenia niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jako ważnego elementu promocji Gminy Konarzyny
- Stworzenie warunków do wykorzystania zasobu dziedzictwa materialnego na potrzeby funkcji kulturalnych i edukacyjnych
- Rozszerzenie współpracy międzyregionalnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych
- Wysoka aktywność i doświadczenie władz w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych
- Wzrost dotacji na prace z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, w tym na prace konserwatorskie
- Stworzenie i promocja lokalnych wzorców architektonicznych nawiązujących do tradycji miejsca
- Aktywny udział stowarzyszeń i instytucji kultury w kultywowaniu i zachowaniu lokalnego dziedzictwa

Zagrożenia:

- Dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, szczególnie tradycyjnego osadnictwa wiejskiego przez niekontrolowany proces wprowadzania nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach, odkształceniach
- Niewłaściwe regulacje prawne umożliwiające niekontrolowaną urbanizację na obszarach cennych krajobrazowo skutkującą zagrożeniem krajobrazu kulturowego
- Postępująca degradacja obiektów zabytkowych wskutek nadmiernej eksploatacji oraz niedostosowania sposobu użytkowania do charakteru zabytku
- Dewastacje, kradzieże, podpalenia obiektów zabytkowych
- Ekspansja inwestycyjna w historyczne układy urbanistyczne wsi
- Brak odpowiednich przepisów pobudzających sponsorowanie kultury i ochrony zabytków
- Traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego, jako problemu ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatną i publiczną
- Niewystarczająca współpraca państwa i samorządu terytorialnego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego

7. Założenia programowe :

7.1. Priorytety, kierunki i zadania programu opieki:

Priorytet I. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako elementu rozwoju społeczno gospodarczego gminy

Kierunek działań:

[Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania](#)

Zadania:

- Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych (w ramach opracowanego planu remontów)
- Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na przywrócenie wartości użytkowych i ekspozycyjnych zabytków
- Zmiana sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów zabytkowych (będących własnością gminy) do nowych funkcji
- Dbanie o stan i porządek przy starych cmentarzach z obszaru gminy i nieczynnych cmentarzy w Ciecholewach i Żychcach
- Inwentaryzacja zabytkowych nagrobków
- Konserwacja zabytkowych nagrobków
- Zwiększenie dotacji na prace remontowo – konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych
- Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom)
- Znakowanie zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Konarzyny
- Ewidencjonowanie zabytków ruchomych
- Opracowanie planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w gminie Konarzyny
- Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w pozyskaniu środków zewnętrznych na odnowę zabytków
- Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Konarzyny przez wpisanie do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego cennych zabytków (wytypowane obiekty):

- Dworu w zespole dworsko parkowym z folwarkiem i zabytkowym parkiem z poł. XIX w. w Konarzynkach:

- Dworu w zespole dworsko parkowym z II poł. XIX w. w Konarzynkach ul. Parkowa 16:

➤ Cmentarz Komunalny w Konarzynach:

➤ Izba Regionalna z II poł. XIX w. ul. Szeroka 2 Konarzyny:

➤ Chałupa z poł. XIX w., Nierostowo nr 18:

➤ Chałupa z poł. XIX w., Parszczenica nr 1:

Kierunek działań:

Podjmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne

Zadania:

- Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów, reklam na obiektach zabytkowych i w strefie archeologiczno – konserwatorskiej gminy Konarzyny
- Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: gminnych parkach, cmentarzach, obszarach nieczynnych cmentarzy (Żychce, Ciecholewy), dawnych parkach dworskich (parki przy dworach w Konarzynach i Konarzynkach)
- Opracowanie projektu rewaloryzacji oraz realizacja (w nawiązaniu do historycznych) nawierzchni ulic i ciągów pieszych w obrębie stref ochrony konserwatorskiej
- Iluminacja najcenniejszych zabytków gminy

Kierunek działań:

Podjęcie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Zadania:

- Współpraca z urzędami pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną
- Szkolenie osób bezrobotnych w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną i tradycyjnym rzemiosłem
- Wspieranie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów
- Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę (regionalne potrawy, zwyczaje itp.) oparte na miejscowych tradycjach
- Wspieranie rozwoju muzeów regionalnych, skansenów, izb pamięci itp.

Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego**Kierunek działań:**

Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego

Zadania:

- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków) oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy
- Wdrażanie zapisów planów rozwoju lokalnego gminy, programów rewitalizacji, studiów widokowo-krajobrazowych, studiów historyczno-urbanistycznych, katalogów typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego w realizacji zagospodarowania przestrzennego gminy (w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego)
- Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji)
- Walka z samowolami budowlanymi
- Ochrona panoram oraz przedpola widokowych wsi i miast o wartościach kulturowych

Kierunek działań:

Ochrona układów zabytkowych i stref ochrony konserwatorskiej na obszarach gminy Konarzyny

Zadania:

- Poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez:
 - Ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,
 - Wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy
 - Wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk

Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości**Kierunek działań:**

Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy

Zadania:

- Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy
- Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego
- Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań:

Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym

Zadania:

- Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych
- Inicjowanie i organizowanie obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa w gminie
- Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy
- Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach, a także zagospodarowaniu obszarów oraz terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo
- Organizowanie konkursów na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego
- Ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania i ochrony kultury materialnej gminy (w tym prac magisterskich i dyplomowych)
- Opracowanie cyklu szkoleń wraz z materiałem poglądowym skierowanego do przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych, mających na celu promowanie standardów w

zakresie rewaloryzacji i remontowania obiektów zabytkowych oraz możliwości pozyskiwania funduszy na ten cel, a także sprawnego zarządzania nimi

- Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć

Kierunek działań:

[Monitoring obiektów zabytkowych](#)

Zadania:

- Finansowanie wykonania inwentaryzacji architektoniczno – konserwatorskiej zagrożonych obiektów zabytkowych
- Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków

Kierunek działań:

[Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego](#)

Zadania:

- Opracowanie szlaków turystycznych (np. obiektów zabytkowych, pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych, wodnych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego
- Utworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej
- Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy

8. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Realizacja programu będzie się odbywać poprzez wskazanie zadania na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawno ekonomicznych i finansów publicznych.

8.1. Instrumenty prawne:

- Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków
- Wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami

8.2. Instrumenty finansowe:

- Finansowanie instytucji kultury
- W miarę możliwości budżetowych finansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich i robót budowlanych

- Aplikowanie o dofinansowanie z funduszy europejskich na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami

8.3 Instrumenty koordynacji:

- Poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego
- Współpraca z Kościołami w zakresie wykonywania prac remontowo-restauratorskich przy zabytkowych obiektach sakralnych

8.4 Instrumenty społeczne:

- Działania edukacyjne, promocyjne
- Współdziałanie z organizacjami społecznymi
- Pozyskiwanie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

8.5 Instrumenty kontrolne:

- Bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków
- Monitoring stanu technicznego zabytków

9. Zasady oceny realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami art.87 ust.5 zobowiązuje wójta gminy Konarzyny do sporządzania, co dwa lata sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, który przedstawia radzie gminy.

Przyjmuje się poniższe wskaźniki oceniające poziom realizacji Gminnego Programu opieki nad Zabytkami Gminy Konarzyny:

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

- Poziom wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami (w %)
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- Poziom objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (w %)

- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego)
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych, tras związanych z obiektami zabytkowymi
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)
- Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej
- Liczba osób zwiedzających izby regionalne itp.
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego

10. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Właściciele zabytków - osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego, finansują prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane. Działania te wchodzi w zakres sprawowanej przez właścicieli opieki i ochrony nad zabytkiem, polegającej w szczególności na zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku wraz z otoczeniem w jak najlepszym stanie zgodnie z zapisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami.

Właściciele mają prawo i możliwość pozyskiwania funduszy na dofinansowanie prac przy zabytkach ze źródeł publicznych krajowych (budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego), zagranicznych (fundusze Unii Europejskiej) oraz innych, w tym prywatnych (m.in. od osób fizycznych i prawnych, organizacji pozarządowych).

10.1 Źródła publiczne - krajowe:

a) budżet państwa:

dofinansowanie prac na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami oraz rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków Dz.U. z 2005 r. Nr 112 poz. 940 z późniejszymi zmianami, obejmujące prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, określone w art. 77 ww. ustawy:

- Sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- Przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych,
- Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- Opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich
- Wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami
- Sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz,
- Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- Stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku
- Odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych, albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki
- Odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności
- Odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- Modernizacja instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności
- Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- Uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych
- Działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu
- Zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt. 7-15 ustawy
- Zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej

W wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie wymienionych powyżej prac, do 100% w przypadkach określonych w art. 78 ust. 2 i 3 ww. ustawy:

- jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną, naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych
- jeżeli stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, z zastrzeżeniem, iż łączna kwota dotacji udzielonych ze źródeł publicznych nie może przekraczać 100% nakładów koniecznych na wykonanie prac przy zabytku

Źródła finansowania:**➤ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego:**

Narodowy Program Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego* określony przez podprogramy, priorytety i działania, realizowane w corocznie ogłaszanych programach, szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:

www.mkidn.gov.pl / Programy Ministra

instytucja zarządzająca:**Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego****Departament Ochrony Zabytków**

ul. Ksawerów 13 02-656 Warszawa

tel. 22 6460527, 22 6460513 fax. 22 8485353

➤ Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków:

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane, szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej: www.ochronazabytkow.gda.pl

instytucja zarządzająca:**Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku**

ul. Kotwiczników 20, 80-881 Gdańsk

tel. 58 301 62 67

fax. 58 301 62 68

b) budżety jednostek samorządu terytorialnego:

dofinansowanie (prac zaplanowanych do wykonania w roku udzielenia dotacji) na zasadach określonych w uchwałach podjętych przez te jednostki:

obejmujące prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, określone w art. 77 ww. ustawy w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac, do 100% w przypadkach określonych w art. 78 ust. 2 i 3 ww. ustawy,

➤ Gmina Konarzyny:

Regulamin w sprawie zasad udzielania na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, uchwała nr XXIII/175/2013 Rady Gminy Konarzyny z dnia 21 czerwca 2013 r.

Załącznik nr 1 do programu

Urząd Gminy Konarzyny

ul. Szkolna 7

89-607 Konarzyny

tel. 59 833 10 08

fax. 59 833 10 11

www.bip.konarzyny.pl

Załącznik nr 1 do Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konarzyny

10.2 Źródła publiczne – zagraniczne:

Fundusze Unii Europejskiej (fundusze strukturalne) związane z programami uwzględniającymi dziedzictwo kulturowe:

poziom krajowy:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny *Infrastruktura i Środowisko*, priorytet XI *Kultura i dziedzictwo kulturowe* mający na celu ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim i światowym:
działanie XI.1

Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym:

- pomoc finansowa udzielana podmiotom na inwestycje w zakresie m.in. rewitalizacji, rewaloryzacji, konserwacji, renowacji, restauracji, zachowania, a także adaptacji na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem, zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem, przygotowania kompleksowej dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia w ramach działania,

beneficjenci – państwowe i samorządowe instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne, publiczne uczelnie wyższe inne niż artystyczne, partnerstwa związane w ramach określonego w działaniu katalogu beneficjentów,
działanie XI.2

Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym:

- pomoc finansowa dla projektów z zakresu rozwoju oraz poprawy stanu nie zabytkowej infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym, prace w obiektach zabytkowych wraz z ich otoczeniem realizowane jedynie, jako niezbędny (dodatkowy) element projektu, udzielana podmiotom na inwestycje w zakresie m.in. budowy, rozbudowy, remontu i przebudowy instytucji kultury,

beneficjenci – państwowe i samorządowe instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, archiwa państwowe, partnerstwa związane w ramach określonego w działaniu katalogu beneficjentów,

szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:

www.pois.mkidn.gov.pl

instytucja zarządzająca:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Departament Funduszy Europejskich

tel. 22 4210302 fax. 22 4210371

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny *Innowacyjna Gospodarka*, priorytet VI *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym*:
działanie VII.1

Rewitalizacja zdegradowanych dzielnic miast mające na celu wielofunkcyjne wykorzystanie zdegradowanych obszarów zlokalizowanych na terenach miejskich oraz rozwój społeczno -

gospodarczy tych obszarów i poprawę warunków życia mieszkańców miast: dofinansowanie inwestycji m.in. w zakresie:

- porządkowanie historycznych centrów miast w strefach ochrony konserwatorskiej poprzez odtworzenie, przebudowę lub uzupełnienie zabudowy (w tym także rozbiórki obiektów dysharmonizujących), wraz z nadaniem obiektom funkcji gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, turystycznych lub kulturowych,
 - prace restauratorskie i konserwatorskie budynków ujętych w rejestrze zabytków oraz budynków o potwierdzonej wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym (ujęte w ewidencji zabytków), w tym ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniające się do tworzenia miejsc pracy,
- działanie VII.2

Adaptacja do nowych funkcji społeczno – gospodarczych terenów przemysłowych i powojaskowych mające na celu wsparcie dla obszarów zdegradowanych, przede wszystkim powstałych w wyniku przemian rynkowych terenów przemysłowych w zakresie zmiany funkcji obiektów, renowacji i adaptacji obiektów zabytkowych, przywracania wartości estetycznych i historycznych,

beneficjenci – jednostki administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz instytucje im podległe, instytucje otoczenia biznesu, w tym izby gospodarcze, fundacje i stowarzyszenia non-profit działające na rzecz sektora turystycznego, przedsiębiorcy, szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:

www.poig.gov.pl, www.pot.gov.pl

instytucja zarządzająca:

**Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Zarządzania Programami Konkurencyjności
i Innowacyjności**

ul. Chałubińskiego 8 00-613 Warszawa
tel. 22 5015307 fax. 22 5015367

instytucja wdrażająca:

**Polska Organizacja Turystyczna
Departament Wdrażania Funduszy Strukturalnych**

ul. Chałubińskiego 8 00-613 Warszawa
tel. 22 5367080 fax. 22 5367055

poziom regionalny - wojewódzki:

➤ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013,*

Regionalne Programy Operacyjne realizowane w celu podnoszenia konkurencyjności regionów przez samorządy poszczególnych województw, uzupełniające programy o charakterze centralnym obejmujące zakresem obszar całego kraju wspierające m.in. działania z zakresu zachowania dziedzictwa kulturowego, szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:

www.rpo.lodzkie.pl

instytucja zarządzająca:
Urząd Marszałkowski w Łodzi
Departament Polityki Regionalnej
Wydział d.s. Informacji i Promocji
al. Piłsudskiego 8 90-051 Łódź
tel. 42 6633094, 42 6633092

programy wspólnotowe:

Dotyczące projektów inwestycyjnych dziedzictwa nieruchomego w zakresie ochrony (renowacji, konserwacji, restauracji i adaptacji na cele kulturalne obiektów historycznych oraz wpisanych do rejestru zabytków), budowy, przebudowy i rozbudowy obiektów infrastruktury kultury, rewitalizacji historycznych obszarów miejskich, w tym obszarów przemysłowych, powojaskowych, staromiejskich,

➤ **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
oraz Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2009-2014:**

okres przyznawania dofinansowania - do 30 kwietnia 2014 r.,
wnioskodawcy – podmioty prywatne, publiczne, komercyjne lub niekomercyjne, organizacje pozarządowe i międzyrządowe,
wśród 19 programów – program:
Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego przeznaczony na współfinansowanie następujących typów działań:
- rewitalizacja, konserwacja, renowacja i adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem
(z zakupem wyposażenia mogącym stanowić integralną część projektu),
- budowa, rozbudowa, remontu i przebudowa instytucji kultury
(z zakupem wyposażenia mogącym stanowić integralną część projektu),
- konserwacja zabytków ruchomych,
beneficjenci – jednostki samorządu terytorialnego, państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe, państwowe szkoły i uczelnie artystyczne, archiwa państwowe, organizacje pozarządowe ze sfery kultury, kościoły i związki wyznaniowe,
szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:
www.eog.gov.pl

instytucja zarządzająca:
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej
ul. Wspólna 2/4 00-926 Warszawa
tel. 22 4613918, 22 4613321

10.3 Źródła inne:

- **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** – dofinansowanie m.in. działań związanych z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w formie pożyczek, dotacji, dopłat do oprocentowania kredytów i pożyczek zaciąganych w bankach komercyjnych dla jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:
e-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl

instytucja zarządzająca:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Warszawa
ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa,

- **Narodowe Centrum Nauki** – dofinansowanie m.in. badań konserwatorskich, architektonicznych, archeologicznych lub innych badań naukowych z wiązanych z prowadzeniem prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach, szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej:
www.ncn.gov.pl

instytucja zarządzająca:

Narodowe Centrum Nauki
ul. Królewska 57 30-081 Kraków
tel. 12 3419000

11. Realizacja i finansowanie przez powiat zadań z zakresu ochrony zabytków

Cele określone w Programie Opieki nad Zabytkami gminy Konarzyny 2014-2017 będą osiągnięte poprzez:

- Wspólne działania władz Gminy Konarzyny z Ministerstwem Kultury, Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, władzami kościelnymi oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego na zasadach porozumień, umów, wspólnych podmiotów
- Inicjatywy własne władz Gminy Konarzyny
- Stosowanie instrumentów finansowych m.in.: dotacje, prowadzenie instytucji, nagrody, zachęty itp.
- Funkcje programowe /programy lokalne i projekty, kontrakty, itp.
- Inne działania stymulujące
- Współpracę ze szkołami (organizowanie zajęć i konkursów z zakresu ochrony zabytków) i miejscowymi placówkami kulturalnymi

Załączniki:

1. Uchwała nr XXIII/175/2013 Rady Gminy Konarzyny z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

Wiceprzewodnicząca Rady Gminy

Anita Kolińska